

поселення, вони створювали власне етнічне, а отже психологічне і культурне середовище, продовжуючи ідентифікувати себе зі своєю нацією, зберігаючи з нею родинні, мовні і культурні зв'язки і сприймаючи Україну лише як місце проживання, навіть якщо це проживання стало постійним.

Таким чином, в Україні сформувалась розбалансованість суспільної свідомості, на яку наклався регіоналізм. Наслідком цього стала й різновекторність внутрішньо- і зовнішньополітичних орієнтацій населення. Така складна ситуація поставила перед державною владою складну задачу врахування регіональних особливостей, регіональних інтересів і регіональної психології та гармонізації їх з інтересами і психологією загальнонаціональною. На жаль, центральна влада не зуміла знайти вдале рішення цієї задачі, що, крім іншого, призвело й до драматичних подій в Криму і на Донбасі.

Цей сумний досвід покликаний сформувати у носіїв влади всіх рівнів чітке усвідомлення того, що ефективна регіональна політика має базуватись на глибокому знанні і постійному врахуванні регіональної психології не меншою мірою, ніж економічних інтересів. Лише така політика може забезпечити гармонізацію регіональної свідомості зі свідомістю національною, що є однією з умов успішної трансформації української нації з нації етнічної в націю політичну.

*Кулачинський Микола Миколайович, к. політ. н., доцент,
Одеський державний аграрний університет*

ПАРЛАМЕНТСЬКІ ВИБОРИ 2015 РОКУ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ: РЕГІОНАЛІЗАЦІЯ МІЖПАРТІЙНОГО СУПЕРНИЦТВА ЗА ВЛАДУ

Вибори до парламенту Великої Британії, які відбулися 7 травня 2015 року, стали справжньою несподіванкою для багатьох політичних експертів та аналітиків як у самій Британії, так і за її межами. З одного боку, ми отримали неочікувані результати по голосуванню правлячих партій влади, за якими «тимчасові союзники» торі, а саме ліберал-демократи втратили статус «третьої партії держави», а з іншого – на перший, не прискіпливий, погляд, здається, маємо реставрацію старої політичної системи, за якої на виборах перемагає лише одна партія, яка й формує уряд країни і не запрошує при цьому другу політичну силу для створення коаліції. Однак, на наш погляд, ситуація у цьому питанні виглядає дещо складніше.

Крім того, результати травневих виборів мають неоднозначні наслідки для внутрішньої та зовнішньої політики країни. Це й напруженість у взаємних політичних відносинах між Лондоном і Брюсселем, а також гостра дискусія у країні про проведення референдуму по виходу країни з ЄС, яка вже точиться декілька років, і кожна з політичних сил країни декларує даний пункт у своїй політичній програмі.

На думку О. Громика, Великобританія знову підтвердила репутацію держави, яка звертає на себе увагу з точки зору партійно-політичних

процесів та подальших процесів децентралізації (деволюції), а також як незручний партнер Євросоюзу, який час від часу декларує можливість виходу з цієї організації. Такий хід речей, на думку політичного дослідника, має стати додатковим стимулом для реформування цієї організації, якого вона потребує [2].

Нинішні вибори до британського парламенту повторили по суті 1992 рік, в якому однозначну перемогу отримала Консервативна партія, хоча багато політичних експертів перемогу віддавали лейбористам. Не лише іноземні коментатори, а й провідні британські аналітики опинилися розгубленими, бо всі вони передбачали наявність «підвішеного парламенту», тобто парламенту, в якому жодна з політичних партій не мала набрати абсолютну більшість депутатських мандатів, а значить сформувати знову ту чи іншу коаліцію, або уряд меншості.

З одного боку, сталося повернення до практики однопартійного уряду, тобто до «мажоритарної моделі» демократії, яка була притаманна для цієї країни на протязі другої половини ХХ століття, де бізнес-структури грали не останню роль. На це вказує той факт, що Партія незалежності Сполученого королівства (УКІР), яка набрала на цих виборах 3,9 млн. голосів, спромоглася провести до Палати громад лише одного депутата, в той же час Шотландська національна партія лівого толку, яка набрала лише 1,5 млн. голосів, провела до цієї палати 56 депутатів.

З іншого ж – спостерігається наявність плюралістичної партійно-політичної системи, однак, не у форматі уряду, а у динаміці відносин між Лондоном та регіонами. Так, наприклад, Шотландська національна партія на цих виборах показала впевнений різкий стрибок у кількості депутатських мандатів не в декілька разів, а на порядок більше. Отже, іншими словами плюралістичність регіональних партійно-політичних систем (шотландської) «проривається» у Вестмінстер.

У майбутньому це може привести до того, що британські партії влади (консервативну і лейбористську) можуть замінити у своїй відповідності Партія незалежності Сполученого королівства та Шотландська національна партія, які вже забирають електорат від консерваторів та лейбористів.

Наприклад, минулого року УКІР, яка вважалася маргінальною, набрала 25 % голосів в графствах й спромоглася виставити 140 кандидатів до місцевих рад. Партія, якій досі не вдавалося провести до парламенту депутатів, відразу заявила про себе як серйозного гравця на британському політичному полі. «Що це: землетрус або сезонний буревій?» - так починає коментар про вибори в 35 муніципальних утвореннях Daily Telegraph, відмічаючи, що жодна з трьох найбільших британських партій не зуміла здолати бар'єр у 30 % голосів. Перше місце у лейбористів – 29 відсотків. Партія незалежності поступилася консерваторам лише двома відсотками голосів. Ліберал-демократи з 14 відсотками зайняли четверте місце [4].

Ще у 1993 році Партія незалежності проголошувала головною метою діяльності вихід Великобританії з Євросоюзу, який, на думку лідерів цієї

партії, загрожує суверенітету Сполученого Королівства і обмежує владу британського парламенту. Крім того, одним з центральних гасел у політичній програмі цієї партії є жорстка боротьба з імміграцією. Незадовго до виборів лідер партії Найджел Фарадж виступив із закликом до уряду заборонити мусульманським жінкам закривати обличчя в публічних місцях [1].

Значних переваг ця партія отримала на виборах до Європейського парламенту у 2014 році. Парадоксом тут є заява лідера цієї політичної сили Найджела Фараджа про те, що головне завдання депутатів від його партії – розвалити роботу Європарламенту [1].

Вражаючий результат Незалежної партії на місцевих виборах докорінно міняє розклад політичних сил в країні. За неї проголосувала значна частина електорату консерваторів.

Партія незалежності стала також популярною ще й через політичну кризу у Великій Британії. Як пишуть британські аналітики: «...у нас немає партії, яка б представляла простого виборця, люди намагаються знайти вирішення проблеми серед ультраправих або ультралівих течій. Партії влади зараз не справляються із завданням про захист робочого класу. У всіх подібних кризах рішення шукається в ультра ідеях, як це сталося в Німеччині в тридцятих. UKIP – праві популісти. Вони не фашисти, звичайно, але від цього їх популізм не менш небезпечний. Вони отримали величезну підтримку від медіа і деяких представників вищого класу, які розділяють їх антиєвропейську політику» [4].

Треба сказати, що у Великій Британії серед бізнес-класу завжди існував розкол між тими, хто пов'язаний інтересами з Європою, і тими, хто пов'язаний з неєвропейськими країнами. Таким чином, ті, у кого бізнес-інтереси в Європі, підтримують інтеграцію, а ті, у кого інтереси в країнах Співдружності, в Америці та Азії, підтримують UKIP. Так з'явився розкол у британському суспільстві, на якому грає Н. Фарадж.

За іронією долі з метою перемогти на парламентських виборах у 2015 році сучасні «торі» взяли на озброєння політичні гасла Партії незалежності. Так, наприклад, прем'єр-міністр Великої Британії Девід Камерон оголосив про проведення референдуму щодо членства Британії в ЄС у разі перемоги на виборах в 2015 році. Він вже почав посилювати імміграційні закони, а також оголосив про посилення режиму утримання у британських в'язницях [3]. Поза сумнівом, що Партія незалежності Сполученого Королівства перетворилася у реальну політичну силу й робить серйозний вплив на політичну конкуренцію в країні.

Отже, референдум про вихід Великої Британії із складу Європейського Союзу може відбутися вже в 2016 році. Про це пише газета «Daily Telegraph» з посиланням на власні джерела. За даними видання, прем'єр-міністр Сполученого Королівства Девід Камерон, який був переобраний на новий п'ятирічний термін на виборах, що відбулися 7 травня 2015 року, «вже почав обговорювати цю тему зі своїми європейськими колегами» [5]. Самі ж вибори привели також і до кадрових змін у партіях, які не отримали на них

бажаних результатів. Після того, як більшість голосів було пораховано, про відставку один за одним менш ніж за годину заявили глави трьох партій: лідер ліберал-демократів Нік Клегг, керівник Партії незалежності Великої Британії (УКІР) Найджел Фарадж і голова лейбористів Ед Мілібенд.

Такий підхід свідчить про те, що британський уряд, різноманітні політичні партії тісно пов'язані з запитом британського суспільства і змушені грати на боці суспільства, а не навпаки, бо на відміну від країн, де демократія лише розвивається, у суспільстві сталої демократії вже давно відсутня «політична окремішність» партій, влади і простого народу. Для західноєвропейських країн це дуже дороге задоволення, яке вартує політичній кар'єрі будь-якого політичного лідера та державного крісла чиновника різного рівня й навіть прем'єр-міністра.

Список використаних джерел

1. Голицына Н. Местные выборы в Великобритании. Сдвиг вправо [Електронний ресурс] / Н. Голицына. – Режим доступу: <http://www.svoboda.org/content/article/24976671.html>.

2. Громыко А. Великобритания: новая политическая ситуация [Електронний ресурс] / А. Громыко. Аналитическая записка, №19, 2015. – Режим доступу: <http://www.instituteofeurope.ru/publikatsii/analitika/item/velikobritaniya-novaya-politicheskaya-situaciya>.

3. Премьер Великобритании пообещал подать в отставку, если не сможет провести референдум о выходе из ЕС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cis-emo.net/ru/news/premer-velikobritanii-poobeshchal-podat-v-otstavku-esli-ne-smozhet-provesti-referendum-o-vyhode>.

4. Самсонова Т. Кто такие британские ультраправые, которые впервые выиграют европейские выборы [Електронний ресурс] / Т. Самсонова. – Режим доступу: https://slon.ru/world/rasizm_proydet-1095750.xhtml.

5. СМИ: референдум о выходе Великобритании из ЕС может состояться уже в 2016 году [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cis-emo.net/ru/news/smi-referendum-o-vyhode-velikobritanii-iz-es-mozhet-sostoyatsya-uzhe-v-2016-godu>.

Макаренко Наталія Юрївна, к. іст. н.,

Інститут політичних та етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса

ЧИННИКИ РЕГІОНАЛЬНОГО ВИМІРУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Регіональний формат розвитку характерний для України від самого початку її становлення. Він був обумовлений державними, а точніше бездержавницькими традиціями українського народу, процесами денационалізації етнічних українців, регіональними економічними, соціально-